

Nieuw justitiegebouw voor Brussel

Op de eerste pagina van De Standaard van donderdag 15 januari staat bovenaan: "Brussel krijgt nieuw gerechtsgebouw". Na weken van grote koppen rond terreuraanslagen kreeg, tot mijn grote verbazing, een nieuw bouwproject de volle aandacht. Volgens de subtitel "Promotoren zijn nu al bouwvergunningen aan het indienen" wordt de lezer er attent op gemaakt dat er haast bij is en dat er reeds afspraken werden gemaakt. Het artikel van Geert Sels vermeldt dat bij deze bouwaanvragen het architectenbureau Jaspers-Eyers is betrokken.

In DS van dinsdag 20 januari publiceerde Joachim Declerck een opiniestuk met als titel "Banale spiegelpaleizen voor justitie?", met de oproep om de bouw van een nieuw justitiegebouw tot een ambitieus stadsproject te maken. Dat het grote gebouw van Joseph Poelaert erg problematisch is om hierin een efficiënte en hedendaagse justitie te organiseren is geweten. Het gaat niet enkel om veiligheid en bewaking, de nodige ingrepen zijn nauwelijks mogelijk in dit beschermd monument. Declerck spreekt met kennis van zaken betreffende dit mega gebouw, hij organiseerde in 2011 een internationale ideeënwedstrijd rond toekomstmogelijkheden van dit monument uit de 19de eeuw, een wedstrijd in opdracht van het Ministerie van Justitie.

In zijn tekst zegt Declerck: "Justitie is een publiek instituut dat vandaag onder druk staat, waarvan de legitimiteit (rechtvaardigheid) én de efficiëntie geregeld in vraag worden gesteld. Ze is dus niet gebaat met de uitstraling van een grootbank of anonieme vastgoedoperatie". Hij stelt ook dat voor een dergelijk project een regisseur nodig is om alles in goede banen te leiden en dat men een

dergelijke project niet in handen mag geven van ontwikkelaars. Dat hij voor deze taak denkt aan de Brusselse Bouwmeester (bMa) ligt voor de hand. Brussel heeft sinds 2009, geïnspireerd op de functie van de Vlaamse Bouwmeester, een persoon met een equipe, die complexe projecten kan helpen sturen. Een bouwmeester die zoveel mogelijk partners aan tafel brengt met de ambitie om tot een beter eindresultaat te komen zowel op stedenbouwkundig als op architectonisch vlak. Tot vorig jaar werd deze taak waargenomen door architect Olivier Bastin. Recent werd Kristiaan Borret, de voormalige Antwerpse Bouwmeester, aangesteld als zijn opvolger.

In de tekst wordt niet ingegaan op de oorzaken ervan. Het woord "Regie der Gebouwen" is afwezig, de federale overheidsdienst die fungeert als opdrachtgever. Dat de werking van de Regie der Gebouwen met haken en ogen aan elkaar hangt is geweten. Dit is niet mijn oordeel, maar dit van het Rekenhof, een eerbiedwaardige instelling in ons land. In DS van 27 december 2014 wordt een overzicht gegeven van wat er allemaal misloopt. Het verslag van het Rekenhof is ontluisterend en sinds jaren zit de Regie verwickeld in processen rond omkooppraktijken. Recent klaagde een grote aannemer dat hij onder druk werd gezet door de Regie en moest betalen. Het is geweten, in de bouw gaat er veel geld om en de verleiding is dan ook groot voor onzure praktijken. Ook het streven naar kwaliteitsvolle architectuur is een ver van mijn bed show voor deze federale dienst.

Vergeten wij niet dat deze Regie onder de bevoegdheid valt van een minister of een staatssecretaris. Meer dan tien jaar was de Regie het jachtgebied van Minister Didier Reynders (MR), nadien nam Servais Verheirstraeten (CD&V) de bevoegdheid over. Sinds de nieuwe de nieuwe regering is Jan Jambon (N-VA) de nieuwe overste van de Regie. Of Jambon nu veel tijd heeft om zich intens bezig te houden met de werking van de Regie is maar de vraag. Gezien de verslagen van het Rekenhof en het belangrijk dossier van het nieuw Justitiegebouw kan ik hem enkel aanraden zeker "niveau drie van aandacht" te hanteren om deze Regie te bewaken.

Toen Stefaan De Clerck voor de eerste maal minister van Justitie werd maakte hij grote inhaalbeweging door een wedstrijd uit te schrijven voor twee nieuwe justitiegebouwen: Gent en Antwerpen. Het is steeds gemakkelijk om kritiek te leveren, maar een nieuwe huisvesting was dringend noodzakelijk. Op architectonisch vlak zijn het twee gebouwen met kwaliteiten. Tijdens zijn tweede ambtsperiode lanceerde hij een wedstrijd voor vier nieuwe gevangenissen, twee in Vlaanderen en twee in Wallonië. Hij gaf ook de aanzet voor de nieuwe gevangenis in Haren nabij Brussel. Het zijn de politici die de Regie moeten aansturen, wat in het verleden te weinig gebeurde.

De wijze waarop de Regie nu te werk gaat voor Brussel is verwerpelijk. Het opmaken van een behoefteprogramma is natuurlijk de essentie van elk bouwproject, een aangelegenheid waarmee men begint. Eerst promotoren bouwaanvragen laten indien is net als een paard achter een kar gaan spannen. De Regie kiest voor een omgekeerde strategie, eerst starten met een "marktbevraging". Volgens DS van 21 januari wil de Regie hierover niet communiceren, geheimhouding is de leuze van het nieuw justitiegebouw. Wel

een mooie start van openbaarheid van bestuur en attitude. Volgens het zelfde artikel gaat de Regie vervolgens een Europese wedstrijd uitschrijven. De vraag is welke vorm van wedstrijd. Het moet een Europese architectuurwedstrijd worden op basis van de behoeftes die Minister Koen Geens (CD&V) nog moet opmaken door zijn diensten. Een wedstrijd met ambities waarbij de keuze van de ontwerper moet gebeuren op basis van ontwerptalent. De geheimhouding laat vermoeden dat de Regie voor een Europese wedstrijd wil kiezen voor ontwikkelaars die reeds voorstellen hebben ingediend en een bouwterrein kunnen aanbieden. Architecten die nu projecten hebben gemaakt voor de voorgestelde sites kunnen vermoedelijk dan niet meer meedoen, in juridische termen heet dit "voorkennis". Maar wees gerust, Jaspers- Eyers & Partners zullen hiervoor wel een oplossing vinden.

Dat na Poelaert, Jaspers & Eyers "de" architect zou worden van een toch belangrijk symbolisch gebouw in onze samenleving zou meer dan betreurenswaardig zijn, het is zelfs ongehoord. Er staan reeds tientallen glazen dozen van dit bureau in Brussel, meestal constructies die beantwoorden aan wat de doorsnee ontwikkelaars vragen. Velen zullen niet verwonderd zijn dat de naam van dit bureau in dit belangrijk dossier opduikt. Jaspers & Eyers zijn reeds jaren kind aan huis bij de Regie.

Natuurlijk heeft het bureau Jaspers-Eyers een naam. Geen bureau heeft in België zoveel vierkante meters gebouwen geproduceerd. Zonder enige twijfel is dit het meest productieve architectenbureau in België. Het gaat om een zeer professioneel gestructureerd bureau dat bij de vleet een doorsnee productie aflevert. Gebouwen voor ontwikkelaars, op tijd geleverd en voor een afgesproken bedrag. Jaspers is een intelligente man met een mega netwerk, daarover is iedereen het eens.

Welk gebouw van dit bureau is een bijzondere bijdrage tot de Belgische architectuur? Bekijk maar even de website van het bureau, een veelheid aan glaspaleizen. Met glas kan men ook gebouwen maken die boven de doorsnee productie uitstijgen. In het architectuurdebat houden beide heren zich compleet afzijdig, het produceren van zoveel mogelijk vierkante meters is hun ambitie. Het meest aanstootgevende is de gulzigheid waarmee projecten in de wacht worden

gesleept. Elk bureau moet ambitieus zijn, maar van een bureau met een dergelijk hoeveelheid aan opdrachten kan en mag men toch meer verwachten. Na Brussel heeft Jaspers ook in de Vlaamse provinciesteden meer en meer opdrachten, meestal zonder een openbare wedstrijdformule. Momenteel bouwt Jaspers & Eyers in Kortrijk de nieuwe hoofdzetel van het technologiebedrijf Barco. Dat een topbedrijf op het vlak van vernieuwing geen ambities heeft op het vlak van architectuur valt te betreuren, zelfs niet te begrijpen. Het wordt weer een opzichtig glaspaleis, ditmaal in cirkelvorm, de O van Barco.

Ik kan mij vergissen, maar ik stel mij steeds de vraag waarom vanuit het buitenland zo weinig interesse is voor dit bureau. Ik zie hun naam nooit verschijnen bij internationale wedstrijden, in toonaangevende vaktijdschriften komt hun werk nauwelijks aan bod. Ik ken reeds het antwoord, wij hebben wel veel projecten in het buitenland. Maar het gaat meestal om directe opdrachten die er komen dank zij het immens netwerk in de banksector en bij ontwikkelaars.

De foto van het voorstel van Jaspers-Eyers voor het nieuw Justitiegebouw, verschenen in DS van 21 januari, toont een banaal kantoorgebouw. Met enige handigheid kan men dergelijke gevels dagelijks uit de mouw schudden. Misschien kan Jaspers-Eyers dit voorstel doorverkopen aan Ethias (Doet wat moet) met haar slogan "Even afgeleid? Bij een ongeval zijn we binnen de 30 minuten ter plaatse".

Marc Dubois

Januari 2015